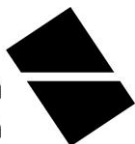

**משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות**

**שם ביה"ס/המוסד: מוזיאון אשדוד
שם התכנית הייחודית: מגמת אמנות
תחום הדעת: אומנויות
מספר יחידות הלימוד: 5**

**מוזיאון אשדוד לאמנות
Ashdod Art Museum**

תכנית ייחודית באמנות לתלמידי תיכון באשדוד מוזיאון אשדוד לאמנות

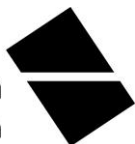
מוזיאון אשדוד לאמנות מעוניין להרחיב את פעילותו החינוכית ולהוות מודל ובסיס לפעילות החינוכית האמנותית הנעשית בעיר. אנו מאמינים כי ישנה חשיבות רבה לגבות את הפעילות האמנותית של המוזיאון בפעילות חינוכית אשר תקרב, תחדד, תעשיר ותבסס את האמנות בקרב האוכלוסייה. מגמת אמנות שתתקיים במוזיאון תהווה מקום ללימוד מקצועי ועדכני של אמנות תוך התבססות על המשאבים הפיסיים, האנושיים והחינוכיים הרבים שכבר קיימים במוזיאון. המגמה תקרב ותמסד את היחסים שבין המוזיאון לבתי הספר המקיפים בעיר.

הרקע והתפיסה הרעיונית של התכנית

הצגת המוזיאון ומאפייניו

מוזיאון אשדוד לאמנות במרכז מונארט, שנוסד בשנת 2003, הינו מוזיאון בעל עיצוב אדריכלי ייחודי המתמקד באמנות מודרנית ועכשווית, ישראלית ובינלאומית. במוזיאון מתקיימות מדי שנה כשלוש תערוכות של אמנות פלסטית, ישראלית ובינלאומית. בנוסף להצגת תערוכות האמנות, שם המוזיאון דגש על פעילות אמנותית הקשורה למרקם החיים בעיר אשדוד, תוך הצגת אמנים מקומיים (ילידי העיר או תושביה) ו/או נושאים בעלי עניין מקומי. אופיו של המוזיאון מושפע ביותר מרוחו של יונה פישר, אחד האוצרים החשובים והמוערכים ביותר בישראל וזוכה פרס ישראל לאוצרות, שהיה האוצר הראשי של המוזיאון במשך שש שנים. במוזיאון הוצגו כמה תערוכות מקיפות בנושא אמנות ישראלית בשנות ה-60 וה-70, וברשות המוזיאון אוסף אמנות ע"ש יונה פישר, הכולל יצירות של מיטב האמנים הישראליים. במוזיאון אשדוד לאמנות, המוכר על ידי משרד התרבות, פועלת מחלקת חינוך ענפה אשר עוסקת בהדרכת אמנות במגוון דרכים ומרחבים:

- **בתוך המוזיאון:** הדרכות שוטפות, לגילאים שונים, בתערוכות; הדרכות ב"צוללת הירוקה" - אגף במוזיאון המשלב סדנה אמנותית וחינוך לתודעה אקולוגית ומחזור, תוך זיקה מתמדת ומודעות למרחב העירוני- עיר ימית לחופה של נמל גדול; פעילות ב"משבצת" - גלריה שתכליתה הינה הטמעת שפת האמנות והנגשה של האמנות הפלסטית לכל המשפחה; חוגי אמנות לילדים ולמבוגרים.
- **מחוץ למוזיאון:** צוות החינוך של המוזיאון מתכנן ומוציא לפועל פרויקטים אמנותיים שונים ברחבי העיר ובבתי הספר. לעיתים אלו פרויקטים ייעודיים לבית ספר מסוים, אשר הולמים את ערכי בית הספר ותכניו. לעיתים אלו פרויקטים רוחביים, הנוגעים לשכבת גיל מסוימת ופתוחים לכלל בתי הספר. את טיילת אשדוד אשר לאורך הים, למשל, מעטרים 210 פסיפסים שיצרו כל תלמידי כיתות ג' באשדוד בהנחיית מדריכי המוזיאון. כמו כן, אנו מקיימים סיורי פיסול רכובים ברחבי העיר, המשלבים גם התייחסות לאדריכלות ולהיסטוריה של אשדוד.

כאן המקום לציין כי באשדוד פועל מוזיאון נוסף: **המוזיאון לתרבות הפלשתיים ע"ש קורין ממן** - המשלב תצוגת קבע ארכיאולוגית ופעילות חווייתית עכשווית. המוזיאון מבקש להרחיב את הידע על התרבות הפלשתית ואורח חייה. המוזיאון מהווה גם מרכז העשרה בתחומי הארכיאולוגיה והמקרא לילדי גן, תלמידים ומורים, בשיתוף עם אוניברסיטת בר אילן ואוניברסיטת תל אביב המנהלת חפירות ארכיאולוגיות באזור. התכנית המוצעת תאפשר שיתוף פעולה בין שני המוזיאונים ביצירה והפעלה של פרק לימוד מובחן בנושא ארכיאולוגיה.

המניעים וההנמקות לפיתוח התכנית

מתוך ארבעה עשר בתי ספר מקיפים הפועלים בעיר, ישנן שתי מגמות אמנות. עובדה זו מעצימה את חשיבותה ונחיצותה של מגמה על-אזורית שתהיה פתוחה לתלמידים מכל בתי הספר בעיר. אנו שואפים לתת מענה לחסר שקיים ברוב בתי הספר, ולהשתמש לשם כך במשאבים הרבים הקיימים בעיר בכלל, ובמוזיאון אשדוד לאמנות בפרט. פיתוח התכנית אף יאפשר לנו למנף את החזון החינוכי שלנו ולהנחילו לא רק לילדים ולתלמידי ביה"ס היסודי וחטיבות הביניים המגיעים להדרכות במוזיאון, אלא גם לאוכלוסיה בוגרת יותר של תלמידי תיכון. אנו מקווים כי נוכל אף להביא להשפעה ולשינוי גם במעגלים נרחבים יותר, כמו משפחות התלמידים. חזון שעיקרו (כפי שיפורט להלן): היכרות והטמעה של שפת האמנות בכלל והאמנות העכשווית בפרט, צריכה מודעת וביקורתית של מסרים חזותיים ויצירה מתוך ביטוי עצמי לצד זיקה, מעורבות ומחויבות חברתית.

חשיבות התכנית בהקשר תרבותי/חברתי

מודעות עמוקה לתהליכים תרבותיים וחברתיים המתרחשים כיום בעולם ובישראל בפרט והרצון לתת להם מענה הולם, מהווים תשתית מהותית בתכנית המוצעת:

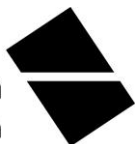
תרבות ויזואלית ואוריינות חזותית - אנו חיים כיום בעולם ויזואלי, מוקפים מכל עבר בדימויים ויזואליים (טלביזיה, אינטרנט, שלטי חוצות וכן הלאה). אנו ממתגים ומחפצים גם ערכים רוחניים וחברתיים אשר הופכים לסחורה לכל דבר ועניין. במאמרה **'תרבות הצריכה, הצעה להתמודדות עימה באמצעות חינוך לאמנות'**, מתארת אלינור רותם תרבות זו

כ"מונעת חשיבה עצמאית ובנויה על פי רוב על חיזוק דעות קדומות ועמדות סמכותניות"¹.

לטעמנו, אחד הכלים החזקים והחשובים ביותר של האמנות והחינוך לאמנות, הוא האפשרות לפתח אצל הלומדים יכולת קריאה ויזואלית ומערכת ביקורת מושכלת, שתאפשר להם לפענח וליצור סימנים ויזואליים. בתכנית המוצעת אנו מעניקים לאוריינות החזותית מימד מרכזי ומבקשים להעצים את האוריינות החזותית של תלמידינו.

מרכזיות המרחב הציבורי והשיתופי - אחד הדגשים של התכנית, ובוודאי ייחודה, הוא העיסוק במרחב הציבורי ו/או השיתופי. התקשורת האינטרנטית, ובמיוחד הרשתות החברתיות, מאפשרות ומעודדות שיתוף רצון ואינטנסיבי של מידע. אנו עדים כיום למיזוג, טשטוש, ויצירת תנאים חדשים להגדרות של פרטי וציבורי. מעבר ליכולת המהירה והקלה לעדכן ולשתף חברים וקרובים, אנו נתקלים בדילמות מוסריות ובעיות של ניצול מידע פרטי לצרכים מסחריים. התכנית המוצעת שמה דגש רב על מודעות למערכת היחסים בין פרטי וציבורי בהקשר של יצירה, וכן "שמה על השולחן" באופן

¹ רותם, אלינור (2010), "תרבות הצריכה, הצעה להתמודדות עימה באמצעות חינוך לאמנות", בתוך: איתן מכטר (עורך) אוריינות חזותית, תל אביב: הוצאת רסלינג, עמ' 163-189.

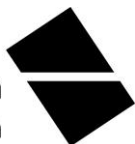
גלוי ועדכני את נושא השיתופיות והציבוריות. אנו מבקשים לאפשר לתלמידים לעבוד בשיתוף האחד עם השני וליצור באמצעות אמנות קשר ישיר עם קהל וסביבה חוץ-מוזיאלית. כמו כן, נרצה לבחון עם התלמידים מהי המשמעות של שיתוף מסרים ויזואליים והאפקט שהם משאירים בעולם. **התעוררות חברתית בארץ ובעולם** – בעשור האחרון, (ובשלוש השנים האחרונות במיוחד), ישנה מגמה של חזרה אל ערכים כגון ערבות הדדית ומחויבות אזרחית. ניתן לציין בהקשר הזה את המחאה החברתית בישראל בשנת 2011, את תנועת Occupy Wall Street בארצות הברית, ואת המאורעות המכונים "האביב הערבי". אנו עדים לרוח מחודשת של אקטיביזם ורצון להשפיע, מתוך אמונה מחודשת בכוחה של הקבוצה ליצור שינוי אמיתי בעולם, שינוי לטובה.

אמנות שיתופית ואמנות במרחב הציבורי – בהתאם לרוח התקופה, ניתן לראות כי האמנות הפלסטית העכשווית צועדת לכיוון של שיתופיות ופעולה במרחבים ציבוריים. זוהי מגמה שהחלה בשנות ה-90 ותופסת בימינו מקום מרכזי בעשייה האמנותית הגלובלית. ניתן לקשר זאת לשחרורם (החלקי) של האמנים מהתלות בגלריות המסחריות, הודות לאינטרנט. קרי, האפשרויות הנפתחות לאמנים להציע את עצמם, לקדם את עצמם ולשמש כסוכנים של עצמם מול גופים בכל העולם ללא צורך בתיווך או קשרים. כמו כן, נפתחות הזדמנויות רבות באמצעות שיתופי פעולה בינלאומיים, המאפשרים תכניות שהות ליוצרים, חוקרים ואמנים בכל רחבי העולם. תכניות אלה לרוב עוסקות במחקר, וביצירה site-specific (שנעשית במיוחד למקום). רוב הקולות הקוראים לאמנים לתערוכות ופרויקטים עוסקים ביצירה האישית בהקשר המקומי - בדרך כלל תוך שיתוף הקהילה המקומית, תוך יצירת אינטראקציה עם קהל ותוך טשטוש הגבולות בין חיים לאמנות. זוהי הרוח העדכנית והעכשווית ביותר בשדה האמנות. פעולות אלה נקראות בשם כולל **Social Practice Art** (עבודות אמנות אשר בהן משמשים ההתערבות והיצירה של יחסים חברתיים כמדיום האמנותי המרכזי). עוד פרקטיקות אמנותיות או שמות נוספים לסוג זה של עיסוק אמנותי הם: אמנות מערבת קהילה, אמנות ציבורית חדשה, אמנות שיתופית/משותפת.

אמנים צעירים וותיקים אשר מסיימים מסגרות לימודים סטנדרטיות, אינם חשופים לדרך חשיבה זו, ונתקלים בבעיות בהמשך הדרך. הלימודים בבתי הספר ובמגמות לאמנות הם ממוקדים ליצירה האישית ולימודי תולדות האמנות – וזאת בניגוד לתפיסה המבקשת שיתוף, אינטראקציה, ומחקר סביבתי, שאנו, מבקשים להנחיל לתלמידנו.

ייחודיות התכנית מול תכניות קיימות

מכל האמור עד כה, ניכר כי המרחב השיתופי הוא המייחד את התכנית משאר תכניות הלימוד הקיימות היום בתחום האמנות הפלסטית. הוא נוגע בהיבטים העכשוויים ביותר של האמנות בארץ והעולם, ובאפשרות של התלמידים להתחבר אל סביבתם, ללמוד אותה, לבקר אותה, ולשאוב ממנה את החומרים ליצירת אמנות. כמו כן, בשונה מתכניות אחרות, איננו מתייחסים לאמנות פלסטית כפרנס (מראה מקום) יחידי ללימוד, אלא לתרבות הוויזואלית כולה: החל מארכיאולוגיה ואדריכלות וכלה בפרסומות, עיצוב פנים, אינטרנט וכו'. דבר זה יתבטא בפרק לימודים מובחן שיעסוק בתרבות ויזואלית- בחשיפת מערכי הכוח הטמונים בו, וחשיפתם על ידי פענוח הייצוגים שלהם. התכנית הינה תכנית ייחודית בדרך שהיא מבקשת לסלול ובאופן אותו היא מבקשת להציע. עם זאת, מן הראוי לציין כי בכתיבת הדברים קבלנו השראה מתכניות לימודים קיימות שקדמו לנו, מהן שאבנו ושאלנו לעתים מבנה ותכנים, נעזרנו בניסיון המצטבר והפקנו לקחים. תכניות קיימות שעליהן תתבסס, בחלקה, התכנית: התכנית העיונית לבגרות של משרד החינוך; התכנית הטכנולוגית לבגרות של משרד החינוך; טריפטיכון - תכנית ייחודית לבגרות של מוזיאון ישראל, ירושלים.

ייחודה של התכנית נעוץ אפוא בהתייחסותה המודעת ובחלוקתה למרחב אישי ולמרחב שיתופי. החל מכיתה יא, תעסוק התכנית בצורה ממוקדת **בשיתופיות וביצירת פרויקט קבוצתי**. החלק המכונה "המרחב השיתופי" יהווה בסופו של דבר 50% מההערכה הסופית של התלמידים.

המרחב השיתופי יתבטא בכמה מישורים:

* **לימודים עיוניים** – בה יושם דגש רב ליחסי אמן-חברה, ההיסטוריה של פעולות שיתופיות, קבוצות באמנות ואמנים הפועלים בתוך הקהילה. כמו כן יינתן דגש מיוחד לפעולות אמנותיות המזוהות עם המרחב הציבורי-פרפורמנס (מיצג), אמנות רחוב, צילום ווידאו.

התלמידים ילמדו מערך שיעורים המכונה "התפנית החברתית באמנות". זהו המהלך אותו תיארתי בפסקה העוסקת באמנות במרחב הציבורי. חומר הלימוד ליחידה זו ייגזר מקורס אקדמי אותו מלמדת ד"ר דליה מרקוביץ', החברה בוועדת ההיגוי של התכנית, בבצלאל, אקדמיה לאמנות ועיצוב. הקורס ניתן במסגרת המחלקה להיסטוריה ותיאוריה ומיועד לסטודנטים בשנה ב' ו-ג'. מתוך תכני הקורס הזה נחלץ את התכנים המתאימים לקבוצת הגיל שאיתה אנו עוסקים.

* **מפגשים עם אמנים/ות** - התלמידים יפגשו אמנים וקבוצות של אמנים הפעילים היום בארץ ועוסקים בפרויקטים המערבים קהילה, קבוצה או שיתוף.

* **פרויקט שיתופי** - שבו יחולקו התלמידים לקבוצות עבודה (4-5 תלמידים בכל קבוצה), ויצרו ביחד פרויקט חוץ-מוזיאלי, הכולל התערבות כלשהי במרחב ציבורי תוך שיתוף קהל/קהילה, ו/או התייחסות לאדריכלות או נוף.

* **דינמיקה קבוצתית** - כחלק מתכנית הלימודים יערכו מפגשים עם מנחה מקצועי אשר מטרתם חיזוק ושכלול דינמיקה קבוצתית בריאה בין התלמידים. מפגשים אלו יובילו את התלמידים לעבודת צוות יעילה ושיתופיות אמיתית.

מספר יחידות הלימוד בתכנית

היקף: 5 יחידות לימוד. התלמידים ילמדו בסך הכול 594 שעות מחולקות לשלוש שנות לימוד. השעות כוללות את כל סוגי השיעורים והפעילויות שהילדים חווים במסגרת התכנית.

חלוקת השעות לפי שנים:

כיתה י' - 198 שעות

כיתה יא - 198 שעות

כיתה יב - 198 שעות

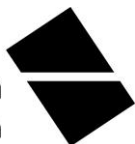
כותבי התכנית ושותפיה

יעל עמית - רכזת חינוך והדרכה במוזיאון אשדוד לאמנות. בעלת תואר שני באמנות MFA מאוניברסיטת חיפה,

ותואר ראשון באמנות וחינוך B.ed במדרשה - בית ספר לאמנות במכללה האקדמית בית ברל.

מיכל בנדרסקי - רכזת מגמת האמנות בבית ספר בן צבי בקריית אונו. מדריכה בכירה וכותבת תוכניות מיוחדות

במוזיאון נחום גוטמן לאמנות. בעלת תואר ראשון בחינוך ואמנות B.ed המדרשה לאמנות במכללה האקדמית בית ברל.

אפרת גל - אמנית, אוצרת, מורה ומדריכה לאמנות. בעלת תואר שני MA in Fine Arts, מאוניברסיטת Hku Utrecht בהולנד, ותואר ראשון B.ed באמנות וחינוך, המדרשה לאמנות במכללה האקדמית בית ברל.

ד"ר סיגל ברקאי - מנהלת תחום הדעת אמנות חזותית (מפמ"ר), המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך. מרצה בחינוך לאמנות ומאמנת הוראה במדרשה לאמנות במכללה האקדמית בית ברל.

ד"ר דליה מרקוביץ' - מרצה בתחום הסוציולוגיה, סוציולוגיה של האמנות, וחינוך לאמנות במדרשה לאמנות במכללה האקדמית בית ברל ובבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב.

נעמי אדר הופמן - מנהלת מוזיאוני אשדוד ומוסדות האמנות. MA במנהיגות ציבורית ופוליטית, אוניברסיטת תל אביב. בעלת תואר ראשון Bsc בפסיכולוגיה, והכשרה מקצועית באימון ליצירתיות מטעם Creativity Coaching Association בארה"ב.

יובל ביטון - אוצר מוזיאון אשדוד לאמנות. בעל תואר ראשון BFA ושני MFA בבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ובוגר לימודי תעודה במוזיאולוגיה באוניברסיטת תל אביב.

רוני כהן בנימיני - אוצרת משנה, מוזיאון אשדוד לאמנות. בעלת תואר ראשון בתוכנית הרב תחומית באמנויות באוניברסיטת תל אביב.

ייעוץ וסיוע בכתיבת יחידת לימוד בנושא ארכיאולוגיה:

חוה קלדרון - רכות חינוך והדרכה במוזיאון לתרבות הפלשתיים ע"ש קורין ממן. בעלת תואר ראשון BA בתולדות האמנות וארכיאולוגיה קלאסית באוניברסיטת תל אביב.

התלמידים אליהם פונה התכנית

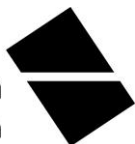
מגמת האמנות של מוזיאון אשדוד לאמנות תיועד לנערים ונערות תושבי/ות אשדוד, שנטיית ליבם פונה אל האמנות. כאלה המעוניינים ללמוד לבטא את עצמם באמצעים ויזואליים וכן לשתף אחרים ביצירתם. בכל שכבת גיל נשאף לקבוצה של 25 תלמידים ותלמידות.

תנאי הקבלה: הגשת תיק עבודות, ראיון אישי והשתתפות בסדנא של דינמיקה קבוצתית.

מתוך כך יובהר כי אנו מחפשים נערים ונערות אשר מתקיים בהם תמהיל המאזן בין אינדיווידואליזם ותשוקה לביטוי עצמי, לבין סובלנות כלפי אחרים, יכולת עבודה בצוות ושיתוף. את שיעור המרכיבים בתמהיל זה איננו יכולים לקבוע במדויק מראש, אך אנו נבקש במועמדים את זרעי החשיבה העצמאית כמו גם את הפוטנציאל לתקשורת בינאישית טובה.

פרופיל התלמיד/ה:

♦ בעל/ת אהבה/משיכה לתחום האמנות

- ♦ בעל/ת אהבה/משיכה לעשייה אמנותית
- ♦ בעל/ת עניין בנושאים תרבותיים שונים (מוסיקה, ספרות, שירה וכו').
- ♦ בעל/ת עולם פנימי עשיר
- ♦ סקרן/ית
- ♦ כשרון / יכולת טכנית בסיסית באמנות (גם אם בוסרית)
- ♦ יכולת למידה עיונית
- ♦ יכולת ביטוי מילולית בע"פ או בכתב
- ♦ יכולת לעבוד בקבוצה, יכולת שיתוף פעולה ותקשורת בינאישית.
- ♦ בעל/ת מוטיבציה, שי/תביע נכונות ללמוד בתוכנית ומחויבות כלפיה.

צוות ההוראה - המורים המלמדים את התכנית הייחודית - חזון חינוכי, השכלה, כישורים ותפקידים מיוחדים בהקשר לתכנית

צוות ההוראה הבסיסי של תוכנית מורכב משתי הכותבות אשר פרטיהן צוינו למעלה:

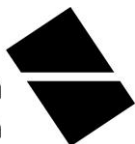
יעל חמו עמית

מיכל בנדרסקי בל

על רקע פרטים אלו נבחר כי לכותבות/המורות העתידיות ישנו חזון חברתי שיתופי אותו הן מקיימות הלכה למעשה בפעילותן בגלריה אלפרד. גלריה אלפרד היא גלריה שיתופית הפועלת מזה שמונה שנים בתל אביב, ומנוהלת בידי 14 אמנים/ות. בימים אלו עוברת הגלריה שינוי וצמיחה והופכת להיות המכון השיתופי הראשון לאמנות בישראל. הפעילות בגלריה ובהקמת המכון השיתופי אפשרה עבודה ממושכת ואינטנסיבית בקבוצה, וכן הוצאה לפועל של עשרות של תערוכות ופרויקטים אמנותיים שונים, תוך שימוש בתפקידים שונים בכל פעם. ההיבט השיתופי חברתי הוא גם אמצעי פרקטי וגם אלמנט ערכי רב עוצמה. עבודה בקבוצה מחייבת עבודה מתמדת על יחסי אנוש. מחייבת תפיסה שוויונית ופלורליסטית, מחייבת פיתוח יכולת הקשבה, קבלה והתפשרות. ערכים אלה, אשר התוכנית נותנת להם מקום רב, עומדים גם כתפיסה אמנותית המבקשת לחקור את הסביבה, להיות קשובים לה, ללמוד מאנשים אחרים, להתבונן ולפרש. בחזונו לימודי האמנות במגמה זו יהפכו את התלמידים לא רק אמנים צעירים וצרכני אמנות, אלא לאזרחים אכפתיים יותר, לשכנים וחברים טובים יותר. את פרק הארכיאולוגיה תעביר מרכזת החינוך וההדרכה של המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממך – חוה קלדרון. את מפגשי הדינמיקה הקבוצתית תעביר מנהלת מוזיאון אשדוד הגב' נעמי אדר הופמן, אשר לה הכשרה בהנחיית קבוצות ואימון.

החברה - מאפייני החברה והקהילה. משאבים קהילתיים שבהם ניתן להיעזר

הזיקה לעיר אשדוד בה שוכן המוזיאון אינה רק בגדר זיקה למשאבים קהילתיים בהם ניתן להיעזר, אלא נובעת, בראש ובראשונה, מתפיסת עולם שלמה שתוארה לעיל המבקשת ליצור זיקה אמיתית בין האמן, היוצר והחוקר לבין המרחב האנושי והגיאוגרפי בו הוא יוצר, מתוך הקשר שיתופי ורצון לתרום ולהיתרם.

בספרו 'פה ושם בארץ ישראל' מכנה הסופר עמוס עוז את אשדוד כ"עיר במידת אדם".²

ואכן, מאפייניה האדריכליים, הנופיים, התעשייתיים והאנושיים יכולים להוות ציר הולם לעיסוק בזהות, היסטוריה ותרבות ואסתטיקה ישראלים בתכנית ייחודית המבקשת לעסוק בערכים אלו, תוך מתן חשיבות לרגיונאליות ולשיתופיות.

אשדוד הינה העיר החמישית בגודלה בארץ, והיא ממותגת כ"עיר ישראלית". מבחינה אנושית, אשדוד הייתה והינה העיר קולטת העלייה הגדולה במדינה. אשדוד הייתה עיר עולים שנבנתה על ידי עולים, שיצרו בה אינטגרציה חברתית מבלי לאבד מייחודה. אוכלוסייתה מגוונת מאוד (99 תרבויות); בליל של שפות, ריחות ומנהגים, כלומר זוהי עיר המתייחדת ברב תרבותיות.

מבחינה אדריכלית, ניתן למצוא בה בנייה מודרנית, ישראלית. היא מתוכננת מראש, מן היסוד. ד"ר דרור אסנת מכנה את הבנייה באשדוד: "שכבות גיאולוגיות של אדריכלות ישראלית".³ לדברי ד"ר יחיאל לסרי, ראש העיר אשדוד, מתקיים בעיר "שילוב נדיר בין דינאמיות וקצב התפתחות מואץ מחד גיסא לנינוחות מאידך גיסא".⁴ העיר בנויה רובעים, רובעים, כאשר כל רובע תוכנן לתפקד בפני עצמו. כך יש באשדוד, בכל רובע - מרכז מסחרי, מתנ"ס ומרכזי תרבות, מוסדות חינוך ושירותים שונים לקהילה. למוזיאון אשדוד לאמנות ישנם הקשרים המתאימים על מנת למצוא את החיבור למנהלי הרבעים ולמנהלות השונות בעירייה, אשר יסייעו לנו להפעיל את התלמידים בתוך הקהילות.

נמל אשדוד הוא מרחב משמעותי וחלק בלתי נפרד מן העיר. הנמל כרוך בראשיתה של העיר, הוא הסיבה להקמתה, הוא התווה את תוכניות הבנייה שלה, והיה במשך שנים רבות (ועד היום) מקור פרנסה לתושבי העיר. חברת נמל אשדוד תמכה בעבר בפעילויות חינוכיות שונות של המוזיאון, ואנו מאמינים שתאפשר לנו גישה למידע, למתקנים ולאנשי מפתח במידת הצורך.

כאן גם המקום להזכיר את הארכיאולוגיה של העיר והזיקה לזמן ולמרחב - תרבות הפלשתים, המצודה הביזנטית, וחפירות ארכיאולוגיות חדשות המתקיימות בימים אלו ברצועת החוף הדרומית. פן ייחודי זה של העיר, יבוא לידי ביטוי בפרק מובחן בתכנית העוסק בארכיאולוגיה. זוהי הזדמנות לשיתוף פעולה עם המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממך, שצוין לעיל. שני המוזיאונים נמצאים תחת אותה הנהלה ומקיימים קשרים רצופים. צוות החינוך של המוזיאון לתרבות הפלשתים יסייע בכתיבת הפרק הארכיאולוגי והדרכתו.

הנושאים - מיקוד הנושא בתוך מכלול תוכן (כולל היחס לתכנים אליהם מצטרפת התכנית), דרכי הארגון שלו (מהו היסוד המארגן ומהו הקשר בין מרכיבי הנושא)

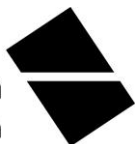
ארגון הנושאים ומבנה התכנית:

התכנית מחולקת ללמידה עיונית ולמידה מעשית. הלמידה המעשית מתקיימת בשני ערוצים: ערוץ **סדנה** וערוץ **מחקר ופעולה**. בתוך כך משולבים בצורה רוחבית שני צירי התוכן – **המרחב האישי והמרחב השיתופי**.

² עוז, עמוס (1983), פה ושם בארץ ישראל, תל אביב: הוצאת עם עובד.

³ אסנת, דרור (2011), "אשדוד-ים", בתוך: אייל בן דוב (עורך), אשדודית, קטלוג תערוכה בהוצאה משותפת של עיריית אשדוד ובצלאל האקדמיה לאמנות ועיצוב, המחלקה לצילום.

⁴ לסרי, יחיאל (2011), שם.

למידה עיונית : לאחר לימוד של נושאי רקע ובסיס באמנות, התכנית בנויה בהדרגתיות מנושאים הקשורים למרחב האישי אל נושאים הקשורים למרחב השיתופי (פירוט התכנים בהמשך).

למידה מעשית :

ערוץ **הסדנה** - הוא ערוץ של עשייה והתפתחות אישית. התלמידים ילמדו טכניקות עבודה בתחומי האמנות השונים, ולבסוף יציגו פרויקט אישי המשקף את כישרונותיהם ותחומי התעניינותם.

ערוץ **מחקר ופעולה** - הוא אוסף של תרגילים מעשיים העושים שימוש בטכניקות מתקדמות ועכשוויות יותר - צילום, ווידאו, תוכנות מחשב ופעולות במרחב. התרגילים הינם בעלי אופי קונספטואלי (רעיוני) ומבקשים לגרום לתלמידים לעבור תהליך של חקר עצמי וסביבתי. התרגילים עוברים בהדרגתיות מהמרחב האישי למרחב השיתופי. התוצר הסופי של ערוץ המחקר והפעולה הינו פרויקט שיתופי.

המבנה הסכמתי הפשוט ביותר של התוכן יראה כך :

מרחב אישי	עיוני	סדנה	מחקר/פעולה
מרחב אישי	נושאי חתך - כיתה י'	פרויקט אישי - תערוכה	תרגילים רעיוניים "ממני החוצה"
מרחב שיתופי	נושאי חתך - כיתה י"א + י"ב	מיצג ואמנות משתפת קהל בכיתה י"ב	פרויקט קבוצתי - שיתופי

כל נושא שילמד במסגרת התכנית יקשר מבחינת תוכן למרחב אישי או שיתופי ויקבל ביטוי בכל אחד מערוצים- עיוני, סדנה ומחקר/פעולה.

מפרט הנושאים : (הטבלה המלאה מצורפת בנפרד)

עיוני כללי : נושאי בסיס

- שפת האמנות** - מושגים. אמצעים אמנותיים ודרכי ביטוי המהווים את הבסיס לכל דיון אמנותי
 - לימוד באמצעות יצירות אמנות- ניתוח יצירת אמנות ע"פ האמצעים האמנותיים
 - ניתוח מאפיינים אסתטיים של אובייקטים ותופעות שאינם מוגדרים כאמנות.
- תולדות האמנות** - יוון - ימי הביניים - רנסנס - תמורות דתיות חברתיות והשפעתן על ייצוגי אדם וסביבה.

מרחב אישי

עיוני - הכרות עם נושאים ויצירות העוסקות בפן האישי של היצירה :

- נפש האמן - ביוגרפיה, דיוקן, רגש, דמיון, חלום, עיצוב האני בעולם המודרני.
- זהות - ג'נדר, לאום, אתניות, קבוצות שייכות.
- להיות אמן - דמות האמן, האמן כ-שאמן, האמן כמורה, כמתווך תכנים.

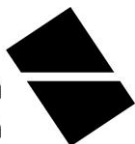
מעשי - יצירת גוף עבודות אישי, והצגתו בתערוכה

- לימודי סדנה** - טכניקות אמנותיות בסיסיות - רישום, ציור, פיסול ועוד
- מחקר** - המרחב האישי בסדרת תרגילי "ממני החוצה"

3. הנחייה אישית

מרחב שיתופי

עיוני - לימוד נושאי חתך העוסקים באמן וחברה מהיבטים שונים

- א. ארכיאולוגיה - (בשיתוף המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממך)
- ב. אמנות פולחנית, פרימיטיבית, טקסים, עלייה לרגל (חשיבה על פרפורמנס)
- ג. אמנות פוליטית, אמנות מגויסת, אמנות מחאה.
- ד. היסטוריה ותיעוד - יחידה תיאורטית (התמקדות בצילום).
- ה. תרבות הצריכה והשפעותיה.
- ו. ייצוגים חברתיים - ייצוגי נשים ואמנות פמיניסטית, ייצוגי האדם השחור באמנות אמריקאית, ייצוגי הערבי באמנות ישראלית (כולל בפרסום ובתכניות טלביזיה), ייצוגי החלוצ באמנות ישראלית (כולל שימוש בפרסומות), דמות החייל באמנות ישראלית --- וכן הלאה.

אמנות מחוץ לקובייה הלבנה

- א. אנדרטאות ופסלי חוצות
- ב. אמנות אדמה
- ג. אמנות רחוב / גרפיטי
- ד. פרקטיקות קונספטואליות באמנות
- ו. המפנה החברתי באמנות
- ז. אמנות ושיתוף ברשת

קבוצות ושיתופי פעולה באמנות

- א. מודרני/פוסט מודרני - "איזמים" (זרמים בתולדות האמנות- כדוגמת ריאליזם, אמפרזיוניזם, סוריאליזם וכו')
- ב. קבוצות, צמדים, ואמנות משתפת קהל.

אדריכלות

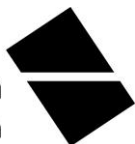
- א. מושגי בסיס. תפיסות מרכזיות ומיקומן על ציר הזמן.
- ב. אדריכלות בראי חברתי – התבוננות על אדריכלות ישראלית דרך למידה על העיר אשדוד.

מפגשים

- א. מפגשים עם אמנים/ות אוצרים/ות העוסקים בשיתופיות, בעבודה בקבוצה, בצמד, בשיתוף קהל/קהילה.
- ב. שיעורי שטח: ביקור בגלריות (של המוזיאון ומחוצה לו, גם שיתופיות). נושאים רלוונטיים: אוצרות, הצבה, קהלי יעד, סוגי מוזיאונים, סוגי תערוכות, הבנת תערוכות, כתיבה על תערוכות.
- ג. תיווך אמנות לקהילה - על חינוך מוזיאלי - מדריכי המוזיאון.

מעשי

- א. פרויקט שיתופי – בקבוצות של 4-5 תלמידים. תחילת העבודה על הפרויקט בסוף כיתה יא.

זהו פרויקט מבוסס מחקר אשר התלמידים יוצרים ומבצעים ביחד. הפרויקט חייב להתקיים בסביבה שאינה מוזיאלית, תוך מפגש בלתי אמצעי או ייחודי עם קהל. הפרויקט מבטא חקר וחשיבה על הסביבה שבה הוא מוצג. צעדים מקדימים ומכינים לקראת הפרויקט:

- א. **דינמיקה והנחייה קבוצתית** – מפגשים קבועים עם גורם מקצועי, והנחייה קבוצתית לקראת הפרויקט.
- ב. **מחקר ופעולה** – המשך של תרגילי "ממני החוצה" שניתנו כחלק מלימודי המרחב האיש, שבו יינתנו תרגילים העוסקים בהשפעה הישירה והעקיפה של התלמידים על העולם באמצעות פעולות במרחב. התרגילים יבוצעו בזוגות או קבוצות קטנות, ויתועדו ביומני וידאו שאותם יציגו התלמידים בסוף כיתה יא.

המטרות הכלליות של התכנית

מטרות ערכיות-תרבותיות

פיתוח סקרנותו של התלמיד כלפי העולם הסובב אותו, והפיכתו בתוך כך למעורב יותר בסביבתו הפיסית, המשפחתית, החברתית והתרבותית.

פיתוח סובלנות לאחר ולשונה מתוך חשיפה למגוון דעות וחיזוד מחשבה חברתית ביקורתית.

התלמידים יחשפו לפרקטיקות וגישות עכשוויות המבטאות את הלך הרוח העדכני ביותר בעולם האמנות, אשר יסייעו להם להשתלב בעולם זה בעתיד.

חיבור וחשיפת הקהילה האשדודית לאמנות הפלסטית, ובכך הרחבת מעגל צרכני האמנות והתרבות בעיר.

חברתיות

מתן כלים וליווי מקצועי לפיתוח מיומנויות חברתיות דרך עבודה בקבוצה, כמו גם יכולת לשמור על אינדיבידואליות בתוך הקבוצה.

התלמידים יפתחו את נקודות החוזק שלהם תוך מילוי תפקיד בתוך קבוצה.

קוגניטיביות

פיתוח יכולות ורבניות-אוצר מילים, ביטוי והתנסחות בעל פה ובכתב.

פיתוח יכולות ההתבוננות וניתוח תופעות בעולם.

רגשיות

התלמידים יחזקו את יכולת ההבעה העצמית ואת הביטחון העצמי דרך עבודה אישית וקבוצתית.

התלמידים יפתחו את יכולת ההבנה וההזדהות באמצעות החיבור למימד הנפשי והרגשי ביצירות.

התלמידים ירגישו שייכות בקבוצה.

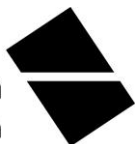
מיומנויות למידה

התלמידים ילמדו את שפת האמנות ויוכלו לנתח יצירות ולפתח דיון ודעה באמצעות שימוש במושגים אלה.

התלמידים ידעו לנתח אובייקטים ותופעות שאינן אמנות כטקסט ויזואלי.

התלמידים יפתחו מיומנות טכנית גבוהה בתחומי האמנות השונים.

התלמידים יקבלו כלים מעשיים ויפתחו מיומנויות מחקר ואיסוף מידע. התלמידים ישתמשו בכלים אלה כבסיס ליצירת אמנות.

דרכי הוראה-למידה והערכה כלליות

מודלים חינוכיים ודרכי הוראה:

חינוך ביקורתי ודיאלוגי - כשיטה פדגוגית - נדמה שאין תחום שיותר מתאים לחינוך דיאלוגי מאשר תחום האמנות. זאת מכיוון שריבוי הדעות וההבחנות, הוא חלק מהותי במפגש של יצירה עם קהל. כל מידע שהתלמיד מוצא ביצירה מוסיף לתוכן שלה ומעשיר אותה. תפקיד המדריך/מורה במקרה כזה הוא לכוון את התלמידים להתבוננות מושכלת, מלאה, הכוללת את כל היבטי היצירה. דיאלוג וביקורת הן ממילא השיטות שבהן מועברים כיום תכני ההדרכות במוזיאון אשדוד לאמנות. גישה זו תיושם גם בשיעורים פרונטאליים וגם בסדורים בגלריות ומוזיאונים.

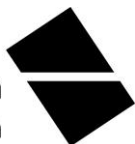
מחקר – אנו מאמינים כי הפרקטיקה המחקרית אינה רק מתודת למידה, ולכן הפרדנו אותה מהלימודים הקרויים "עיוניים" ומלימודי הסדנה. שאיפתנו היא להנחיל את הגישה המחקרית לא רק ללמידה העיונית אלא גם כגישה ליצירה. התנסות אמנותית כמחקר, למידה עצמית כמחקר, למידת הסביבה והחברה כמחקר - כל אלה מהווים כר פורה ליצירה במרחב האישי ובמרחב הציבורי-שיתופי.

לימודים עיוניים - למידה עיונית באמנות מתבססת על חשיפה ליצירות אמנות. חשיפה זו תיעשה בדרך של שקופיות, רפרודוקציות, ספרים או מפגש עם יצירות מקור. כל זאת בהתאם לתוכן הספציפי של השיעור ולנגישות החומרים. במקרים רבים נבקש מהילדים לבצע מחקר עצמאי, למצוא יצירות, לנתח אותן, להשתמש בהן בסדנה המעשית, לכתוב עליהן וכולי. הפרק העוסק בשפת האמנות יושלם גם משחקי למידה ושינון כגון משחק הזיכרון, רביעיות וכדומה שניצור במיוחד לצורך זה.

דיסציפלינות אמנותיות נוספות – אנו נשלב בלימודים העיוניים גם סרטי קולנוע, שירה וספרות. זאת על מנת להעשיר ולגוון את הלימודים. להרחיב את הדיונים ולממש את החשיבה אשר רואה שניתן להשתמש בכלים ובשפה של האמנות הפלסטית גם ביצירות המובאות מדיסציפלינות אמנותיות אחרות. דבר זה יעודד גם את התלמידים בפרויקטים האישיים והקבוצתיים שלהם להיעזר בחומרים מסוג זה כחומרי השראה המוסיפים עומק ותוכן.

סדורים ושיעורי שטח – חלק גדול מהלמידה יתרחש מחוץ לחדר הלימודים. אם זה בגלריות של המוזיאון, מול יצירות אמנות. אם זה ביציאות יזומות אל מרחבים עירוניים אדריכליים/היסטוריים/מסחריים כדי ללמוד אותם. כמו כן, ניקח את תלמידנו לסדורים במוזיאונים אחרים בארץ, ולסיור גלריות בתל אביב.

מפגשים עם אמנים/ות – התלמידים יפגשו אמנים/ות ואוצרים/ות בתוך ומחוץ לשטח המוזיאון. מפגשים אלה נועדו כדי לקרב אותם לעשייה עכשווית של אמנות. וכמובן להיחשף למחשבות, ההתלבטויות, ולדרכי העבודה של אותם/אמנים/ות.

מפרט התכנים

מפתח תכני רשות וחובה

התכנים המצוינים מטה הם תכני חובה או תכנים בהם ישנה בחירה. כל שאר התכנים הינם תכני רשות.

כיתה י'

עיוני- יחידות חובה - שפת האמנות // יוון, ימי ביניים, רנסאנס // מרחב אישי- נפש.

כמו כן, חובה ללמד את נושא "אמן-אוצר-יצירה-קהל" בתוך יחידת התוכן: מרחב אישי- להיות אמן.

מחקר/פעולה - בחירה - מינימום 10 מתוך 18 תרגילי צילום "ממני החוצה". יש לשמור על סדר כרונולוגי הגיוני התואם את הצגתם בטבלת התכנים.

סדנה : תרגילים לבחירת המורה עפ"י הזמן הנתון לרשותו. הקצאת הזמן לסדנה תהיה לא פחות משעתיים בשבוע.

כיתה י"א

עיוני- יחידות חובה – מרחב שיתופי, קבוצות ושיתופי פעולה, מודרניזם // מרחב שיתופי- היסטוריה ותיאור // מרחב שיתופי - חברה, אמנות מחאה // אדריכלות // פוסט מודרניזם

ביחידת "מרחב שיתופי – חברה, ייצוגים חברתיים" חובה ללמד מינימום חמישה מתוך שמונה סוגי ייצוגים.

מחקר/פעולה – בחירה – שבעה מתוך עשרה תרגילים.

סדנה : תרגילים לבחירת המורה עפ"י הזמן הנתון לרשותו. הקצאת הזמן לסדנה תהיה לא פחות משעתיים בשבוע.

כיתה י"ב

עיוני – יחידות חובה - ארכיאולוגיה // אמנות מבוססת מחקר // מרחב שיתופי- קבוצות ושיתופי פעולה עכשווי // המפנה החברתי באמנות

ביחידת הלימוד "מרחב שיתופי-ציבורי-אמנות מחוץ לקובייה הלבנה" – חובה שלושה מתוך חמישה נושאים.

מחקר/פעולה – כל שלבי המחקר של התלמידים לקראת פרויקט הגמר הם חובה.

סיורים - סיור פיסול באשדוד- חובה. סיור גרפיטי בתל אביב- רשות.

סדנה – חובה - עבודה לקראת הצגת הפרויקט האישי ותרגיל שחזור מיצג.

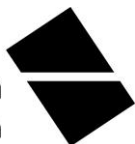
אמצעי הערכה:

הערכת התלמידים מחולקת ל-100 נקודות בשנה. כאשר ישנה התייחסות לשלושת ערוצי הלמידה- עיוני, סדנה ומחקר. לשיקול המורה מוקצות בכל שנה 5 נקודות אשר באפשרותו להוסיף או להוריד בהתאם לרושם כללי על רצינות ומחויבות התלמיד/ה.

על התלמידים חלה נוכחות חובה ב-80% מהשיעורים. המורה ינהל מעקב ובדיקה של סיבות ההיעדרות ביומן מיוחד. בהעדרות של יותר מ-20% ייבדק כל מקרה לגופו בוועדת חריגים המורכבת ממוריו של התלמיד ומהאחראים על התכנית הייחודית.

בהערכת הפרויקט האישי והפרויקט הקבוצתי יהיו שותפים שני בוחנים חיצוניים.

את פרויקט האישי יעריכו שני בוחנים – אחד פנימי ואחד חיצוני. זאת על פי דף המכיל את סעיפי ההערכה.

את הפרויקטים הקבוצתיים תעריך וועדה משולבת שבה חמישה בוחנים- שלושה מטעם המוזיאון ומנהל החינוך העירוני ושניים חיצוניים. כל בוחן יקבל דף הערכה אישי מפורט על פי סעיפי ההערכה, ולבסוף תתכנס ישיבה לקביעת הציונים.

כיתה י'

מחקר – פורטפוליו צילומי אשר מתעד 10 תרגילים רעיוניים נבחרים שנעשו מתחילת השנה בנושא "ממני החוצה".

התמידים יציגו את הפורטפוליו בפני הכיתה בפורמט של מצגת שקופיות.

מצגת השקופיות בתוספת החיבור יהוו את הציון השנתי בערוץ מחקר ופעולה. 35/100

סדנה - בסוף כל מחצית המורה תעבור עם התלמידים בפגישות אישיות על התוצרים שלהם ותעריך אותם. כל מחצית 15/100 (30)

עיוני - אינדקס מושגים לסיכום פרק שפת האמנות הכולל הסבר לכל מושג, ושלוש דוגמאות לשימושים שונים. 15/100.
השוואה עיונית וויזואלית - אידיאל עכשווי ואידיאל יווני/רנסאנסי. יוגש בתום לימודי רנסאנס. 10/100
דוחות ביקור בתערוכות – 10/100

כיתה י"א

מחקר – הגשת יומני וידאו, המתעדים את הפעולות שעשו התלמידים בשילוב קטעי "טסטמוניאל" (עדות אישית- דיבור ישיר למצלמה), הכנות, תגובות וידויים וקטעי וידאו נוספים שירצו לשלב. 35/100

סדנה - בסוף כל מחצית המורה תעבור עם התלמידים בפגישות אישיות על התוצרים שלהם ותעריך אותם. כל מחצית 15/100 (30)

עיוני – דוח קריאה- מניפסט- 10/10

צילום ותיעוד - ניתוח צילום מתוך העיתונות. לסיכום יחידת לימוד היסטוריה ותיעוד. 10/100
ייצוגים חברתיים- הבאת דוגמה ויזואלית לאחד מן הייצוגים החברתיים שנלמדו תוך ניתוח הדימוי ע"י מאפייני הייצוג שנלמדו. 10/10

דוח ביקור בתערוכה 5/100

כיתה י"ב

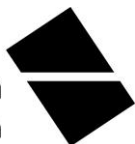
פרויקט אישי – התלמידים יציגו גוף עבודות לתערוכה לפני חופשת הפסח. התלמידים יהיו נוכחים בזמן הערכת עבודותיהם ויהיו צריכים להיות מוכנים לענות בעל פה ובאופן משכנע על שאלות הקשורות לעבודתם. 40/100

תרגיל שחזור מיצג - 10/100

פרויקט קבוצתי – הערכת הפרויקט הקבוצתי: 50/100

דרך ההערכה המסכמת

10%	ציון סופי בכיתה י'
20%	ציון סופי בכיתה י"א
35%	פרויקט אישי ומיצג
35%	פרויקט קבוצתי
100 --	סה"כ

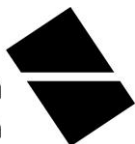
מחווניים

כיתה י'

אינדקס מושגים		אחוז מתוך הציון שנתי : 5/100
מטרה : להסדיר ולהטמיע את מושגי שפת האמנות		
הנחייה : על התלמידים לנהל מחברת "אינדקס אמנות" אשר תכלול את כל המושגים הנלמדים בנושא שפת האמנות, על פי מקבצי נושאים. לכל מושג תנתן מעין הגדרה מילונית ע"י המורה. כסיכום ללימודי שפת האמנות יגישו התלמידים את המחברת להערכה.		
הערכה :		
כמות מושגים במחברת	80/100	(יחושב לפי אחוז המושגים שהוגשו מתוך סך המושגים שנלמדו)
ארגון וסדר	20/100	
סך נקודות	100/100	

שפת האמנות – הדגמה ופרשנות		אחוז מתוך הציון השנתי : 10/100
מטרה : יישום והטמעה של מושגים		
הנחייה : על התלמידים לבחור שלושה מושגים ממקבצי נושאים שונים מתוך האינדקס. לכל מושג יתאימו יצירה על פי בחירתם, ויסבירו כיצד משתמש האמן באמצעי האמנותי וכיצד משפיע האמצעי האמנותי על משמעות היצירה.		
הציון יחושב על פי 60 נקודות, 20 נקודות לכל יצירה.		
מובהקות היצירה ביחס לאמצעי האמנותי הנבחר	לכל יצירה 12 נק'	סה"כ 36/60
בהירות הניסוח	לכל יצירה 4 נק'	סה"כ 12/60
פרשנות מנומקת	לכל יצירה 4 נק'	סה"כ 12/60
סה"כ	לכל יצירה 20 נק'	סה"כ 60/60

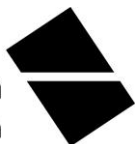
חיבור- מודל יופי		אחוז מתוך הציון השנתי : 10/100
מטרה : הטמעה ויישום של הידע הנלמד בנושא אסתטיקה של הקלאסיקה והרנסאנס, תוך חיבור לתרבות עכשווית.		
הנחייה : על התלמידים לבחור מודל יופי עכשווי מתוך התרבות (פופ/ דוגמנות וכו') ולהשוות את הקריטריונים של מודל היופי העכשווי אל מול הקריטריונים של אידיאל היופי היווני/רנסאנסי.		
דיוק בבחירת הקריטריונים	20/40	
דיוק ונכונות בתיאור אידיאל העבר	5/40	
נימוק בחירת האידיאל העכשווי	5/40	
ניסוח מלא וברור	5/40	
הבעת דעה או תובנה בנושא אידיאל יופי	5/40	
סה"כ	40/40	

15/100 + 15/100	סדנה – מחצית א' + מחצית ב'
סיכום פעילות חצי-שנתית של התלמידים בשיעורי הסדנה. על התלמידים לשמור על עבודותיהם ממהלך השנה ולהציגם בפני המורה בפגישה אישית לקראת מתן הערכת מחצית.	
55/100	כמות התרגילים שהושלמו (מתוך סך התרגילים שניתנו - . הזדמנות לתלמידים להשלים תרגילים שניתנו ולהגישם)
15/100	התקדמות יכולת טכנית
10/100	הבנת התרגיל
10/100	ביטוי אישי וריגשי
10/100	רצינות והשקעה
100/100	

25/100	"ממני החוצה" פרזנטציית צילומים
מטרה: סיכום שנתי של התרגילים הרעיוניים שניתנו תחת הכותרת "ממני החוצה" לחקר סביבתו האישית והקהילתית של התלמיד.	
הנחייה: התלמידים יתבקשו להציג בפני הכיתה והמורים פרזנטציית שקופיות של תוצרי התרגילים שלהם. על התלמיד ללוות בהסבר בע"פ כל שקופית.	
60/100	כמות תרגילים – הצגה של מינימום 10 תרגילים תזכה את התלמיד ב-60% מן הציון. כל תרגיל חסר יוריד 6% מן הציון. הגשה של יותר תרגילים יכולה לזכות את התלמיד/ה בבנוס של עד 6 נקודות.
5/100	תיאור בהיר של תהליך העבודה
5/100	הסברת הבחירות האמנותיות
10/100	השקעה ורצינות בביצוע התרגילים
5/100	הבנת מטרות התרגילים
5/100	מקוריות
100/100	סה"כ

10/100	ממני החוצה- חיבור נלווה לפרזנטציה
מטרה: הרחבה והעמקה של התובנות האישיות והאמנותיות הנובעות מתוך התרגילים. מתוך החיבורים יחלץ צוות המורים את תחומי העניין המרכזיים של התלמיד/ה לקראת חלוקה לקבוצות בשנה הבאה.	
הנחייה: התלמידים ידרשו לכתוב חיבור שאורכו בין עמוד אחד לשני עמודים, המתאר את תהליך העבודה שלהם על התרגילים. בחירת תרגילים שאליהם התחברו במיוחד. כתיבת מקורות השראה ותובנות מיוחדות. תלמידים המתקשים בכתיבה יוכלו לגבות את החיבור בשיחה אישית, שבה יוכלו להעביר בע"פ את התכנים.	
10/100	ניסוח מלא ובהיר
30/100	מענה על כל סעיפי החיבור
25/100	הסבר מנומק לבחירת התרגילים המשמעותיים, והחיבור האישי אליהם
10/100	מתן דוגמאות מתוך תהליך העבודה
15/100	ניסוח תובנה ברורה לגבי מקורות ההשראה שלהם
100/100	סה"כ

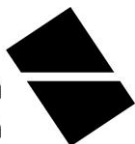

10/100	דו"ח ביקור בתערוכה
מטרה: תיעוד, ניתוח והטמעה של הידע שנצבר במהלך הסיור בתערוכה. רפלקציה אישית.	
לאחר כל ביקור בתערוכה יקבלו התלמידים דף מוסדר ובו סעיפים למילוי עקב הביקור בתערוכה. על התלמידים לשלב את חוויותיהם האישיות עם הידע שקיבלו בהדרכה וידע קודם שנלמד בכיתה.	
כל דוח יקבל ציון על פי הקריטריונים המוצגים בטבלה זו. שקלול כל הדוחות יהווה עשרה אחוז מהציון השנתי. מספר התערוכות שבהן מבקרים התלמידים עשוי להשתנות משנה לשנה.	
30/100	תיאור התערוכה/ היצירה הנבחרת
20/100	הבנת הנושא המרכזי של התערוכה
10/100	הבנת הבחירות האוצרותיות
25/100	שימוש במושגים משפת האמנות ושילובן באופן רלוונטי.
15/100	שימוש בידע קודם בניתוח ופרשנות
100/100	סה"כ

כיתה יא

10/100	דו"ח קריאה- מניפסט
מטרה- תרגול ופיתוח מיומנות קריאה והבנה. יישום של מיומנות ניתוח יצירה בהקשר למניפסט.	
הנחייה: על התלמידים לבחור מניפסט אחד ולקרוא אותו בשלמותו. (בכיתה יקראו רק חלקי מניפסטים). עליהם לסכם את עיקרי המניפסט, לבחור יצירה אחת מהזרם האמנותי הרלוונטי ולנתח אותה בהתאם לעקרונות המניפסט. בסוף החיבור עליהם להביע דעה אישית על תוכן המניפסט.	
40/100	חילוץ העקרונות המשמעותיים מתוך המניפסט
20/100	ניסוח מחדש של העקרונות המרכזיים במילים שלהם
10/100	מובהקות היצירה הנבחרת
20/100	שימוש נכון במושגים ויישומם בניתוח היצירה
10/100	הבעת דעה אישית
100/100	סה"כ

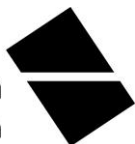
10/100	ניתוח צילום מתוך העיתונות
מטרה: יישום של הידע הנלמד ביחידת היסטוריה ותיעוד על חומרים ויזואליים עכשוויים. חידוד כלי הביקורת של התלמידים כלפי הדימויים הסובבים אותם.	
הנחייה: על התלמידים לבחור צילום עיתונות (מודפס או אינטרנטי) של ארוע אקטואלי. עליהם לנתח ולפרש את האמצעים האמנותיים ואת המסרים הגלויים והסמויים הטמונים בדימוי.	
20/100	בחירת צילום הטומן בתוכו מאפיינים ויזואליים הקשורים לחומר הנלמד
20/100	שימוש נכון במושגים מתוך עולם הצילום
20/100	מתן פרשנות מנומקת
15/100	שימוש בידע שנרכש (רפרנס לתצלומים/ צלמים/ארועים שנלמדו)
15/100	חילוץ מסרים ויזואליים סמויים
10/100	ניסוח מלא ובהיר
100/100	סה"כ

15/100 + 15/100	סדנה – מחצית א' + מחצית ב'
סיכום פעילות חצי-שנתית של התלמידים בשיעורי הסדנה. על התלמידים לשמור על עבודותיהם במהלך השנה ולהציגם בפני המורה בפגישה אישית לקראת מתן הערכת מחצית.	
55/100	כמות התרגילים שהושלמו (מתוך סך התרגילים שניתנו - . הזדמנות לתלמידים להשלים תרגילים שניתנו ולהגישם)
15/100	התקדמות יכולת טכנית
10/100	הבנת התרגילים
10/100	ביטוי אישי וריגשי
10/100	רצינות והשקעה
100/100	

10/100	חיבור- ייצוגים חברתיים, דוגמה עכשווית
מטרה : יישום הידע הנלמד בנושא ייצוגים חברתיים על חומרים ויזואליים עכשוויים. חידוד כלי הביקורת של התלמידים כלפי הדימויים הסובבים אותם.	
הנחייה : על התלמידים לבחור דימוי מתוך העיתונות / אינטרנט / פרסומות / עטיפות דיסקים, אשר עוסק באופן ישיר באחד הנושאים שנלמדו : ייצוג האישה/הגבר, ייצוג המזרחי, ייצוג השחור, ייצוג החייל והחלוץ או ייצוג הערבי. על התלמידים לנתח את המשמעויות הנובעות מן הדימוי והשלכתם על היחס כלפי האובייקט. עליהם להתייחס לעקרונות והמוטיבים שנלמדו בכיתה בהקשר לייצוג המסויים שבחרו.	
20/100	בחירת דימוי רלוונטי ומובהק לנושא
15/100	חילוץ מסרים וערכים סמויים מתוך הדימוי
20/100	שימוש נכון במושגים
25/100	פרשנות מושכלת – שימוש בידע/ עקרונות/ דוגמאות מן הנלמד בכיתה
10/100	ניסוח מלא ובהיר
10/100	הבעת דעה אישית
100/100	סה"כ

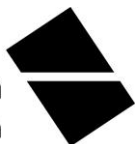
5/100	דו"ח ביקור בתערוכה
מטרה : תיעוד, ניתוח והטמעה של הידע שנצבר במהלך הסיור בתערוכה. רפלקציה אישית.	
לאחר כל ביקור בתערוכה יקבלו התלמידים דף מוסדר ובו סעיפים למילוי עקב הביקור בתערוכה. על התלמידים לשלב את חוויותיהם האישיות עם הידע שקיבלו בהדרכה וידע קודם שנלמד בכיתה.	
כל דוח יקבל ציון על פי הקריטריונים המוצגים בטבלה זו. שקלול כל הדוחות יהווה חמישה אחוז מהציון השנתי. מספר התערוכות שבהן מבקרים התלמידים עשוי להשתנות משנה לשנה.	
30/100	תיאור התערוכה/ היצירה הנבחרת
20/100	הבנת הנושא המרכזי של התערוכה
10/100	הבנת הבחירות האוצרותיות
25/100	שימוש במושגים משפת האמנות ושילובן באופן רלוונטי.
15/100	שימוש בידע קודם בניתוח ופרשנות
100/100	סה"כ

35/100	השפעה בעולם - פרזנטציית יומני וידאו
מטרה : סיכום תהליך העבודה על תרגילי "השפעה בעולם". יצירת תסריט- בנייה של נרטיב לתהליך העבודה. חידוד התחושות האישיות אל מול הפעולות שנעשות.	
הנחייה : עבודה בזוגות. במהלך השנה יתעדו התלמידים את פעולותיהם בתרגילי "השפעה בעולם" בצילומי סטילס, בצילומי וידאו ובכתב. כמו כן, אם ירצו, יוכלו לצלם את עצמם בקטעי "טסטמוניאלס" (דיבור ישיר אל המצלמה המשמש כסוג של רפלקציה- מאפיין תוכניות ריאליטי). בסוף השנה יידרשו התלמידים להגיש סרטון קצר (2-5 דקות) אשר מסכם את תיעוד פעולותיהם. בעזרת תוכנת עריכה פשוטה (ועזרה קצועית) יוכלו לשלב את קטעי הווידאו עם תמונות הסטילס ומוסיקה אם ירצו. את היומנים יציגו בפני הכיתה והמורים. (ייתכן ויוזמן קהל רחב יותר).	
25/100	מבנה הסרטון (חיבורים ורצף)
15/100	מספר תרגילים שמוצגים
20/100	רצינות והשקעה בתרגילים
20/100	מסקנות ורפלקציה
20/100	מקוריות ויצירתיות
	אחוז התפקוד האישי בעבודת הצוות ינוע בין 1-100% ויחושב בהתאמה
100/100	סה"כ

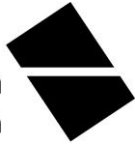
כיתה יב'

40/100	פרויקט אישי
אחוז מתוך הציון השנתי 40/100	
במחצית כיתה יב יציגו התלמידים תערוכה המסכמת את עבודתם בסדנה המעשית. לקראת התערוכה יעבדו התלמידים בהנחייה אישית לחידוד הסגנון והמסר האישיים ויציגו גוף עבודות מהודק.	
20/100	פיתוח שפה אישית
25/100	עיסוק מעמיק בתוכן
25/100	הצבה ויחס לחלל
15/100	הישגים ביכולת טכנית
10/100	הסבר בע"פ על הנושאים המרכזיים, מקורות השראה ותהליך העבודה
100/100	סה"כ

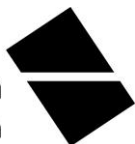

10/100	תרגיל שחזור מיצג
מטרה: חוויה אישית וגופנית, שתאפשר לתלמידים לחוות על גופם מיצגים שנעשו ע"י אמנים. הבנה מעמיקה של כוונות האמן, של ההשפעה הפיסית כמיצג וכקהל. הכנה לקראת אפשרות של פעולה מיצגית כחלק מן הפרויקט השיתופי. הנחייה: על התלמידים לשחזר מיצג שנעשה בעבר ע"י אמן או אמנית. ניתן לעבוד בזוגות/קבוצות לפי הצורך. המיצגים יוצגו בערב מיצגים ייעודי. לתלמידים אשר חוששים מפעולה מול קהל ניתן לשחזר מיצג ולהגיש תיעוד מצולם או תיעוד מפורט בכתב.	
40/100	דיוק בשחזור הפעולה והמרחב
30/100	רצינות והשקעה בביצוע
	טקסט אישי נלווה הכולל רקע על אמן והמיצג המקורי, תהליך ההכנה, התחושה במהלך ואחרי המיצג:
5/100	הצגת בחירה מנומקת
15/100	תיאורים מפורטים
10/100	רפלקסיה משמעותית
	השתתפות אישית- במידה והמיצג נעשה בזוג/קבוצה מידת ההשתתפות האישית תמדד באחוזים 1-100% ותחושב בהתאמה
100/100	סה"כ

50/100	פרויקט קבוצתי
פרויקט קבוצתי מבוסס מחקר, אשר תהליכו ימשך מתחילת השנה. התלמידים יחולקו לקבוצות מכיתה יא' עפ"י תחומי העניין ומקורות השראה משותפים, ויצרו פרויקט מחוץ למוזיאון הכולל התערבות בחלל / שיתוף קהל / פעולה מיצגית.	
10/100	גיבוש רעיוני
5/100	פירוט והסבר למקורות השראה – בכתב
20/100	מחקר וידע שבאים לידי ביטוי בתוצר הסופי
25/100	הלימת הפרקטיקה האמנותית את התוכן
10/100	מידת העברת כוונות ומסר
15/100	רמת ביצוע
5/100	רצינות והשקעה

10/100	תיעוד – בצילום ובכתב (קבוצתי)
	השתתפות אישית תמךד באחוזים לפי תרומת התלמיד לקבוצה ותחושב בהתאמה בציון.
100/100	סה"כ

בבליוגרפיה לתלמיד/ה

בארת, ר'. (1980). *מחשבות על צילום*. (ד' ניב, מתרגם) ירושלים: הוצאת כתר.
ברטון, א' (1988) *המניפסטים של הסוריאליזם*, (א. עקרבי מתרגמת) הוצאת ספריית פועלים, הקיבוץ המאוחד
הרשב, ב' (2001) *מאניפסטים של מודרניזם*, ירושלים: הוצאת כרמל
ואסארי, ג'. (1985). *חיי הציירים, הפסלים והאדריכלים הדגולים ביותר*. ירושלים: מוסד ביאליק.
ויטרוביוס. (1997). *על אודות האדריכלות*. תל אביב: דביר
ון גוד, ו' (1992) *מכתבים לתיאור*. (ע' פלד מתרגם) הוצאת שוקן
זונטג, ס'. (2005). *להתבונן בסבלם של אחרים*. (מ' ב' יעקב, מתרגמים) מושב בן שמן: מודן הוצאה לאור.
מאור, ח'. (2000). *פוסט מודרניזם: מיתה יפה*. ב- *גלריה של מאמרים* (עמ' 142-127). "מעלות" הוצאת ספרים.

בבליוגרפיה כללית

אבי יונה, מ'. (1969). *תולדות האמנות הקלאסית*. ירושלים: מוסד ביאליק.
אזולאי, א'. (2006). *האמנה החברתית של הצילום*. תל אביב: רסלינג.
איטן, י'. (1987). *יסודות הצורה והצבע*. ירושלים: מוזיאון ישראל.
אילוז, א'. (2008). *אינטימיות קרה-עלייתו של הקפיטליזם הריגשי*. (י' שדה, מתרגמים) תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
אלמוג, ע'. (2004). *פרידה משרוליק*. חיפה: אוניברסיטת חיפה/זמורה ביתן.
באומן, ז'. (2002). *גלובליזציה ההיבט האנושי*. (ג' חזנוב, מתרגמים) תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
בנימין, ו'. (1983). *יצירת האמנות בעידן השעתוק הטכני*. (ש' ברמן, מתרגם) הוצאת הקיבוץ המאוחד.
גומברד, א'. (1985). *קורות האמנות*. תל אביב: עם עובד.
גיימסון, פ'. (2002). *פוסטמודרניזם או ההגיון התרבותי של הקפיטליזם המאוחר*. (ע' גינצבורג-הירש, מתרגמים) תל אביב: רסלינג..
יוהן, ו'. (1992). *הגיונות על חוקי יצירות יווניות באמנות הציור והפיסול*. ירושלים: מוסד ביאליק.
כנען קידר, נ'. (1995). *האמנות הגותית-מקתדרלה לעיר*. תל אביב: משרד הבטחון.
מייזליש עמישי, ז'. (1982). *אמנות בעידן הטכנולוגי*. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
מישורי, א'. (1985). *אמנות הרנסאנס באיטליה*. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
מכטר, א' (עורך). (2010). *אוריינות חזותית, עיון מחקר ויצירה*, תל אביב: הוצאת רסלינג
מלצר, א'. (מרס 1991). *שחקן הדאדא ואמנות המופע*. סטודיו (20).
מקלוהן, מ'. (2003). *להבין את המדיה*. בבל.
עומר, ד' (עורך). (1976). *נהמה-שירה ביטניקית אמריקנית*. ירושלים: הוצאת י.מרכוס ושות'.
צלמונה, י'. (2011). *100 שנות אמנות ישראלית*. ירושלים: מוזיאון ישראל.
קלינגסר-לירוי, ק'. (2005). *סוריאליזם*. (א' גרוסניק, עורך, & ע' אשר, מתרגם) תל אביב: ספרי.
רינהרט, ט'. (2002). *מקוביזם למדונה*. (ר' הכהן, מתרגם) תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

רם, א'. (2003). מקדונלד'ס והאמריקניזציה של המולדת. תיאוריה וביקורת (23).
שטרנר, ק'. (2005). העצמי כפרויקט עיצוב. (א' זילברשטיין, מתרגמים) תל אביב : עם עובד.
שיינברג, ש'. (עורכת). (2008). אוטונומיה וחינוך היבטים ביקורתיים. תל אביב : רסלינג.

Grabar, A. (1967). *The Beginnings of Christian Art*. London: Thames and Hudson.
Haddow, D. (2008). Hipster: The Dead End of Western Civilization. *Adbusters*(79).
Kaye, N. (2000). *Site Specific Art: Performance, Place and Documentation*. New York : Routledge.
Schechner, R. (2006). *Performance Studies: an Introduction*. New York : Routledge .
Zelansky, P. (2010). *Color*. London: Lawrence King Publishing.

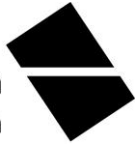
המפנה החברתי באמנות

אמנות וטוויית קשרים חברתיים עם הצופה :

Bourriaud Nicolas, (1998). Art of the 1990's, In: Bourriaud Nicolas, *Relational Aesthetics*, Les Presse Du Reel, France. pp. 25-40.
Bishop Claire, (2004). Antagonism and relational Aesthetics. *October* (110): 51-79.

אמנות בקהילה :

Kester H. Grant, (2004). *Conversation Pieces: Community and Communication in Modern Art*, University of California Press, Berkeley & London.
Merli Paola, (2002). Evaluating the social impact of participation in arts activities. *International Journal of Cultural Policy*, 8(1): 107-118.
Cohen-Cruz Jan, (2006). 'Twixt Cup and Lip': Intentions and Execution of Community-Based Art as Civic Expression, In: Martin Randy and Schmidt-Campbell Mary (Eds.), *Artistic Citizenship: A Public Voice for the Arts*, Routledge, New York and London. pp. 163-180

כלים, פרקטיקות וזירות של אמנות חברתית :

Holmes Brian, (2007). Do-It-Yourself Geopolitics: Cartography of Art in the World, In: Stimson Blake and Sholette Gregory (Eds.), *Collectivism after Modernism*, University of Minnesota Press, Minneapolis. pp. 273-293.

Jackson Shannon, (2011). *Social Works: Performing Art, Supporting Public*, Routledge, London & New York.

Miwon Kwon, (2002). *One Place after Another: Site-Specific Art and Locational Identity*, The MIT Press, London & Cambridge, Mass.

Helguera Pablo, (2011). *Education of Socially Engaged Art*, Jorge Pinto Books Inc., New York.

Rogoff Irit, (2008). Turning, *e-flux*, in: <http://www.e-flux.com/journal/turning/>